

ЗАДОЯ Е. С.

ГРУППОВАЯ УЧЕБНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ ЭФЕКТИВНОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

Автор рассматривает групповую учебную деятельность как способ повышения эффективности профессиональной подготовки. Показывая, что применение групповых технологий в учебном процессе позволит в целом улучшить развитие высшего образования в Украине.

Ключевые слова: образование, диалог, совместная деятельность, сотрудничество, групповая учебная деятельность, организация групповых форм учебной деятельности, технологические способы организации групповой формы обучения, профессиональная подготовка.

ЗАДОЯ Е. С.

GROUP TRAINING ACTIVITIES AS A METHOD FOR INCREASING EFFICIENCY OF VOCATIONAL TRAINING

The author examines a group learning activity as a way to improve the effectiveness of training. Showing that the application of group technology in the learning process will improve the overall development of higher education in Ukraine.

Keywords: education, dialogue, collaboration, cooperation, group learning activities, the organization of forms of group learning activities, technological ways of organizing a group of study, professionalnaya training.

УДК 378.14+371.32

ТАРАСОВА С. М.

м. Миколаїв, Україна

ТЕХНОЛОГІЯ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ

У статті порушені питання впровадження в навчальний процес вищого навчального закладу педагогічних технологій у викладанні біологічних дисциплін. Описані технології кейс-методу «Я досліджую», «Сократівське опитування». Педагогічні технології у викладанні біологічних дисциплін сприяють підвищенню ефективності розвитку у студентів (магістрантів) критичного мислення за умов: науковості, дотримання принципу безпосередньої взаємодії викладача та студента (магістра) в оволодінні наукової інформації з біології; володіння викладачами сучасних технологій навчання.

Ключові слова: ресурси технології, Сократівське опитування Ricard Paul, ефективні технології навчання біології і професійне становлення майбутнього викладача.

Актуальність. В умовах розбудови України як незалежної держави, глобалізації суспільного розвитку – особливо гостро відчувається потреба у фахівцях якісною вищою освітою, ознакою якої є здатність особистості плідно використовувати набуті знання та професійно діяти в сучасному в соціокультурному середовищі.

Процес викладання у вищій школі має свої особливі риси:

- кожна наукова дисципліна вивчається студентами (магістрантами) у динаміці. Викладачеві слід надавати інформацію про виникнення становлення і розвитку певної науки, перспективи вирішення її актуальних проблем;
- обов'язковою умовою навчального процесу у сучасній вищій школі є його поєднання з науковими дослідженнями та впровадженнями педагогічних технологій навчання;
- має місце великий об'єм самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів (магістрантів), спрямованої на опрацювання наукових джерел;
- однією з найбільших важливих особливостей навчального процесу у сучасному вищо-

му навчальному закладі є його спрямованість на ефективну професійну підготовку майбутніх майбутніх викладачів та сформованість навичок впровадження педагогічних технологій в процес навчання біологічних дисциплін.

Професійне становлення студентів у ВНЗ залежить від рівня розвитку їх пізнавальних властивостей, зокрема таких як: наполегливість, інтернальність, емоційна стійкість. Величезний вплив на професійне становлення студентів у ВНЗ здійснюють їх професійна спрямованість, значимість навчальної задачі і власна активність.

В сучасних освітніх технологіях інноваційні процеси носять дискретний, циклічний характер, тісно пов'язаний з життєвим циклом нововведення, та залежить від низки чинників, серед яких головними є:

- готовність студентів (магістрантів) до сприяння сучасних освітніх технологій та позитивна мотивація навчальної діяльності;
- готовність викладачів та студентів до творчої співпраці;

- позитивний психологічний клімат навчального процесу та майстерність педагогів;
- врахування аспектів управління вищим навчальним закладом.

Аналіз досліджень за проблемою. Слід зазначити, що в Україні є змістовні навчальні посібники, підручники, в яких всебічно висвітлюються педагогічні проблеми вищої школи та формування технологічної культури майбутніх викладачів вищого навчального закладу. В практичній роботі зі студентами (магістрантами) вищих навчальних закладів і не педагогічного профілю ми спиралися на ґрунтовні дослідження А.М.Алексюка, Л.В.Артемової, С.С.Вітвицької, С.У.Гончаренко, І.А.Зязюна, А.І.Кузьмінського, В.С.Лозниці, Н.В.Бордовської, О.А.Рєана, Д.С.Мазохи, Н.І.Опанасенко, Д.В.Чернилевського, О.Ф.Морозова, О.М.Щербаня, Л.Г.Подоляк, В.І.Юрченко та інші.

Виклад основного матеріалу: кейс-метод ґрунтуються на принципах які фактично змушують переглянути ролі викладача і студента. Зобов'язання викладача при застосуванні кейс-методу полягає в тому, щоб створити в навчальній аудиторії такі умови, які б дозволили розвинути у студентів вміння критично мислити, аналізувати, спонукати їх до того, щоб в процесі дискусії поділитися власними думками, ідеями, знаннями та досвідом. Зобов'язання студента полягає в тому, щоб збагачуючи свою творчою енергією навчальний процес, прийняти на себе частку відповідальності за його результативність. При цьому студенти (магістрант) повинні усвідомлювати, що викладач знаходиться в аудиторії для того, щоб допомогти їм, і вони мають скористатися цим у повній мірі, проте основна відповідальність за те, чому вони навчалися, лежить на самих студентах.

Одним з ключових сучасних методів викладання дисципліни «Методика викладання біології» є ситуаційний метод навчання, тому що мова йде про реальні ситуації, а не такі які були придумані в аудиторії. Відмінність кейс-методу від традиційних засобів засвоєння знань полягає у специфічному навчальному ефекті , до якого він повинен привести.

Завданням кейс-методу є не просто передача знань з біології, а навчання студентів (магістрантів) здатності справлятися з такими унікальними та нестандартними ситуаціями, які вимагають знань з багатьох наук, які виникають в реальних умовах і вимагають вирішення проблем, що реально виникають або можуть виникнути і потребують прийняття управлінського системного рішення.

Використання цього інтерактивного освітнього методу викладання, що вимагає активної індивідуальної участі студентів і не передбачає єдиної «правильної» відповіді, є дуже природним для суспільства з невеликою владною дистанцією, домінуючими принципами індивідуалізму і слабким прагненням уникнути невизначеності.

Кейс-метод є дуже ефективним у розвитку навичок ідентифікації фахових проблем, систематизації та аналізу викладених фактів та розробки альтернативних рішень. Творче та аналітичне мислення стає необхідною рисою майбутнього викладача за умов зростання конкуренції.

В найбільш загальному вигляді процес розробки будь-якого кейсу може бути представлений як такий, що передбачає проходження наступних етапів: підготовка загального плану кейсу; проведення дослідень, необхідних для підготовки кейсу; написання вихідного варіанту кейсу; обговорення кейсу з фахівцями і редактування; підготовка нотаток для викладачів щодо того, яким чином доцільно презентувати кейс; презентація кейсу в навчальній аудиторії і редактування як самого тексту, так і нотаток для викладачів, якщо це є необхідним; розповсюдження кейсу.

Індивідуальний аналіз кейсу і його обговорення в групі дають набагато більші можливості для розвитку фахової майстерності, ніж зауважування підручника чи конспекту лекцій.

Даючи студентам (магістрантам) завдання у формі кейсів, ми відкриваємо їм значно більшу можливість поділитися своїми знаннями, досвідом і уявленнями, тобто навчитися не тільки у викладача, а й один у одного. Такий метод піднімає впевненість студентів у собі, у своїх здібностях. Студенти активно вчаться слухати один одного і точніше висловлювати свої думки.

Навички, які формуються при застосуванні кейс-методу: спостереження, аналіз наукової інформації, ідентифікація проблеми, розробка щодо прийняття альтернативних рішень, спілкування, мотивація.

Таким чином, досвід фахівців у вищій школі доводить, що найголовнішою навичкою, яку здобуває студент (магістрант) під час навчання, є вміння під професійним кутом зору сприймати будь-яку наочну, наукову інформацію, самостійно осмислювати, приймати рішення, оцінюючи його можливі наслідки, визначати оптимальні шляхи реалізації рішення.

З погляду на основи своєї навчальної підготовки, спеціаліст оцінює, яким саме чином сформувалося його професійне мислення, розвину-

лись аналітичні здібності, здатність до формалізації уявлень, біологічних понять, до наукової абстракції.

Технологія «Я досліджую» є ефективним способом залисти студентів (магістрантів) до проведення біологічних досліджень, який допомагає знайти наукову інформацію, або провести власні дослідження.

Ресурси технології «Я досліджую» – у кожного студента-магістранта повинна бути тема біологічного дослідження та експеримент.

Необхідний час. Для завершення дослідження необхідно до дев'яти місяців навчального процесу.

Хід дослідження біологічної дисципліни.

Крок 1: Студентам (магістрантам) надається поняття «тема» – це те, що задається для дослідження, визначається об'єкт та предмет дослідження.

Крок 2: Студенти (магістранти) готують експериментальну програму, план роботи. Розробляють формуючий етап експерименту.

Крок 3: Викладач надає рекомендації щодо методів дослідження, якими дослідники можуть скористатися. Якщо вони користуються Інтернетом, то їм треба знати, як відрізити достовірні джерела від ненадійних, викладачу необхідно порекомендувати кілька цінних і достовірних наукових джерел, навчити, як використовувати графічні органайзери, як правильно наводити цитати при подачі науково-біологічної інформації.

Крок 4: Студенти (магістранти) описують наукове дослідження, відповідно вимогам.

Крок 5: Студенти (магістранти) представляють свої наукові роботи на рецензування для допуску на захист. Орієнтувати зробити презентацію або стендові доповіді, тобто оформити роботу на великих аркушах.

Крок 6: Проводиться захист. Гарний спосіб оцінити роботу – підготувати критерії оцінювання. Набір рубрик для оцінки роботи «Я досліджую» можуть мати такий вигляд:

- Потрібно допрацювати;
- Добре;
- Чудово.

Технологія «Сократівське опитування».

Обґрунтування. Згідно з Richard Paul (1993 р.), сократівське опитування застосову-

ється для прояснення ідей, дослідження контексту, розгляду основ, визначення припущенів і формування точки зору. Сократівське опитування пропонує додаткову сукупність прийомів критичного слухання, які використовуються в даній презентації.

Ресурси технології «Сократівське опитування». Друковані чи написані від руки копії усної презентації, папір, олівці та ручки.

Необхідний час. Період практичного заняття.

Хід роботи.

Деякі приклади сократівського опитування, за Richard Paul, включають такі:

1. Запитання для прояснення:
 - Що ви маєте на увазі, коли говорите...?
 - Яке завдання ви зираєтесь виконувати?
 - Який приклад ви можете навести...?
 - Чому ви сказали...?
 - Яке відношення це має до...?
2. Запитання з припущеннями:
 - Які припущення ви робите?
 - Чому ви робите ці припущення?
 - Ви припускаєте що...?
3. Запитання, які визначають перспективу й точку зору:
 - Чи є перспектива в тому, що...?
 - Яка є твоя точка зору щодо...?
4. Запитання, які визначають факти, причини та докази:
 - Які твої докази для цього?
 - Чому ти вирішив це?
 - Наскільки ти впевнений в цьому?
5. Запитання, які досліджують висновки та результати:
 - Що є твоїм висновком?
 - Що буде результатом, якщо це станеться?
 - Яким буде ефект від цього?

Після сократівського опитування викладач всім студентам (магістрантам) виставляє бали. Отже, технологія викладання біологічних дисциплін є сучасним методом навчання.

Література

1. Воркут Т.А. Роль кейс-методу в підготовці фахівців з логістики: Аналіз світового досвіду // Ринок послуг комплексних транспортних систем та прикладні проблеми логістики. — Київ, 2000. — С. 55—61.
2. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. — К.: Кондор, 2011.—628 с.

ТАРАСОВА С. М.

ТЕХНОЛОГІЯ ПРЕПОДАВАННЯ БІОЛОГІЧЕСКИХ ДИСЦИПЛІН В ВУЗАХ

В статті розкрито вопросы внедрения в учебный процесс высшего учебного заведения педагогических технологий изучения биологических дисциплин. Описаны технологии кейс-методу, «Я исследую», «Сократовский опрос». Педагогические технологии способствуют повышению эффективности развития у студентов (магистрантов) критического мышления при условии: научности, придерживаясь принципа непосредственного взаимодействия преподавателя и студента, владения научной информацией биологических дисциплин, владения преподавателями современных технологий обучения.

Ключевые слова: ресурсы технологий, «Сократовский опрос» Richard Paul, эффективные технологии обучения биологии, профессиональное становление будущего преподавателя

TARASOVA S. M.

TEACHING TECHNOLOGY BIOLOGICAL DISCIPLINES IN UNIVERSITIES

The article touched upon introduction into the educational process of higher education teaching technology in teaching biological sciences. The technology of case-method «I work,» Socratic questioning «.» Teaching technology enhance the performance of the students (undergraduates) critical thinking following conditions: science, the principle of the direct interaction between teacher and student in the learning of scientific information from biological disciplines possession teachers of modern learning technologies.

Keywords: Resources Technology, Socratic questioning Ricard Paul, effective teaching biology and professional development of teachers.

УДК 378.147

АДАМЕНКО О. О.

м. Миколаїв, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРСОНІФІКОВАНОГО ПІДХОДУ У ДОСЛІДЖЕННІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПЕРСОНАЛІЙ МНУ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

У статті розкрито мету, завдання, етапи реалізації технології персоніфікованого підходу у дослідженні педагогічних персоналій Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського.

Ключові слова: технологія персоніфікованого підходу, педагогічна персоналія, біографічний підхід, історико-педагогічні дослідження.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розширюючись і поглиблюючись у своєму розвитку, сучасна педагогічна думка залучає нові феномени й фактори, які раніше не були об'єктом дослідження, тому інтерес до педагогічних персоналій зростає і значна частина творчих біографій вперше стає об'єктом історико-педагогічних досліджень.

Змістовою одиницею і основою застосування технології персоніфікованого підходу є педагогічна персоналія. Вона репрезентує доробок педагога не тільки як індивідуального творця, але і в першу чергу, як представника педагогічної думки певної історичної епохи. Звернення до педагогічної спадщини видатних світових, а в першу чергу вітчизняних педагогів, науковців, освітян дає можливість ґрунтовніше вивчити історичні закономірності, становлення і розвитку як зарубіжної, так і української педагогіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формуванню методології персоніфікованого підходу, у часи становлення української держав-

ності, сприяють праці М. Богуславського, Н.М. Гупана [1], Н.М. Дем'яненко[2], Н.П. Дічек [3], В.К. Майбороди [4], О.В. Сухомлинської [5].

Аналіз основних етапів становлення персоніфікованого підходу в історико-педагогічній науці дає підстави для обґрунтування і впровадження технології персоніфікованого підходу в підготовку майбутнього вчителя та викладача.

Мета застосування технології персоніфікованого підходу полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні і систематизації поглядів педагогічних персоналій в контексті розвитку освіти.

Сформульована мета зумовила потребу вирішити такі завдання:

- використати технологію для реалізації персоніфікованого підходу в історико-педагогічній науці;
- визначити та розкрити етапи життєвого і творчого шляху педагогічних персоналій у контексті розвитку освіти в Україні;
- дослідити головні напрями освітньої діяльності вчених-педагогів, розробити її періодизацію;